niet te zeer verontschuldigen, maar moet ze elk woord van wie het goede lief heeft dankbaar aannemen, en al haar krachten inspannen, om een positie waardig te zijn. Zij moet als de apostel zichzelven aangenaam zoeken te maken bij de conscientiën der menschen. Ook is het waar, dat bladen als »de Wekker" en meerderen de markt bederven; die niets dan twist zaaien, zonder waarlijk ooit ernstig te pogen *beginselen* te onderwijzen en te bepleiten; bladen, die geheel persoonlijk zijn, en beneden de minste manieren van al wat pers heet, allerlei booze bewegingen in het vleesch, allerlei persoonlijke hartstocht kweeken en aanzetten. En is het dan te verwonderen, dat zij, die minder leerden onderscheiden, met het vuile water nu ook het kind, dat in het bad is, wegwerpen, en de pers die naar haar roeping het kerkelijk leven uit de beginselen bespreken en dienen wil, den rug toekeeren, als ware die een wolf in de schaapskooi?

Spreekt er niet te hard over. Het was uit liefde tot Sion, dat menig broeder die bladen tot zwijgen zou willen brengen. Al was het een kwalijk begrepen liefde. Al was het een gevolg van beperktheid en beneveling van zijn blik.

En waar de bladen hun taak wel verstaan en hun lezers waarlijk principieel zoeken te ontwikkelen en te leiden, — vergeet niet, dat wie tegen *beginselen* en voor beginselen en hun toepassing pleit en strijdt, daardoor vanzelf ook tegenover *personen* komt te staan; somtijds moet hij personen noemen; somtijds personen van qualiteit noemen, omdat het pad van zulke personen of hun woord en hun qualiteit aan de zuivere of ook aan de onzuivere beginselen of toepassingen kracht geven. Somtijds moeten instellingen, organisatiën, praktijken ter sprake gebracht worden, waar *vele* personen banden aan hebben, omdat die instellingen enz. de beginselen raken. Allicht krijgt uw pleidooi, uw aanval of uitval, den schijn, dat gij *personen* zoekt te verkleinen in plaats van beginselen te verhoogen, en praktijken en instellingen te verbeteren. Duidt het dus niet euvel, dat niet elk dat zoo aanstonds onderscheidt. En beseft toch wel, dat gij ook al licht een roosje raakt, wanneer het u om den struik, om den wortel te doen is. Zoekt liever u meer te oefenen in de juiste uitvoering van uw taak, en gij zult toch in het eind ervaren, dat bespreking der beginselen, en ook van de zuivere toepassing, ook van de herziening der toepassing en van de principieele restauratie en uitbreiding van het leven van Christus' kerk wel gehoor en waardeering zal vinden, zelfs bij hen, die u nu op straat wilden zetten. Wanneer *zij* meer geoefend worden in het lezen, in het hooren en onderscheiden, in het overzien van de zaak der kerk, die hun aangaat; en *gij* wordt meer geoefend in het spreken, in het winnen, in het treffen van het klare voor zichzelf sprekende woord, dan zult gij elkaar vinden en de Heere zal het doen gelukken.

Wie u de voordeur uitzette, och bons er niet op, maar klop bij hem zacht ernstig aan de achterdeur weer aan. Een achterdeur kan ook goed zijn. En wie u dan eerst zonder u aan te zien, een plaatsje gunde in het hooi, die brengt u straks, als ge hem winnen moogt, in zijn voorkamer.

Niet zoo heel gauw, maar op den duur toch.

Laat mij u eens mogen vragen, mijn lezer! en vraagt gij dit eens weer aan anderen.

Hebben kerk en school ook een taak en roeping? In het heden, ook in de toekomst? Zullen, wanneer in de worsteling der eeuwen of der eeuw, die aanbreekt, de organisatiën der menschen zich opmaken tot den kamp, ook de gelooviger hun organisatiën moeten hebben? Behoort bij de wapenrusting ook het gelid, het leger?

Zijn er voor het leven, de organisatiën, de verhoudingen van kerk en school ook regelen, ook beginselen, ook ordinantiën? En moeten de artsen wel zich uitputten in het bedenken, wat het organisme in uw lichaam stoorde — maar komt die storing in het organisme van kerk en school er niet op aan?

Geldt Gods eere wel daarin, dat gij geen tweeerlei zaad op *uw akker* moogt zaaien, en elk schepsel moet laten leven naar zijn aard — maar zijn de ordinantiën Gods voor den *akker der kerk*, voor den *kweekhof des Heeren* van geen belang?

En indien dan voor kerk en school zoo goed als voor elk organisme de juiste beginselen, de juiste methode en praktijk van overwegend belang zijn, zal dan geen publieke bespreking en onderrichting noodzakelijk worden geacht? Neen, daar zijn de kerkelijke vergaderingen *niet* voor. Dan toch zou de gemeente er buiten staan; dan zou de clerus herleven. De kerkelijke vergaderingen zijn om te besluiten, om te handelen, om te regeeren, om zaken te doen. Maar zij *kunnen* juist niet werken, zonder dat er overtuiging bestaat en leeft in de gemeente. Niet een stemming met briefjes, niet een besluit of opdracht, maar wel een inzicht, een overtuiging, een geruisch der wateren *in de gemeente* gaat *vooraf* aan elke ernstige beslissing in de kerkelijke vergaderingen. Die overtuiging rijpte oudtijds door brochures, door gesprekken in den winkel, op de markt, aan het spinnewiel, op de gezelschappen, en niet het minst in de trekschuit. Daar heeft het geloof der heiligen het remonstrantisme veroordeeld lang vóór de uitspraak der Dordsche Synode. Thans is het de tijd, waarin de pers praat, en allen aan het praten maakt. *Allen;* want hunner, die beljden, is de zaak van 's Heeren kerk.

Er is een *landbouwvraagstuk* — maar daarom ook in onzen tijd een *landbouwpers*, waarin beginselen, methode en praktijk in het licht worden gesteld.

Er is een *politiek vraagstuk*, — maar daarom ook een *politieke pers*, waarin beginselen, methode en praktijk in het licht worden gesteld.

Er is ook een *vraagstuk van kerk en school*, — maar daarom ook een *pers*, waarin beginselen, methode en praktijk in het licht worden gesteld door wie op dit terrein hun roeping hebben.

— »Maar bespreek dan het persoonlijke leven, of de intiemer werkzaamheden, de geloofsleiding en de geloofservaring" — zoo hooren we ons toeroepen: — die behooren toch ook tot het kerkelijk leven."

We antwoorden: ongetwijfeld. Maar vooreerst geeft de bediening des Woords op dit gebied het noodige. En ten anderen, de zaak lijdt geen uitstel. Er is periculum in mora. *Uitstellen is gevaarlijk.* We moeten met alle macht tot een zuivere positie op kerkelijk en wetenschappelijk gebied zoeken te komen, daar de vijand reeds voor de poort is. Moeten we dan niet, — bij Gods genade! — nog één poging doen, om Neerland te behouden? En hoe kunnen we dat, wanneer ons leven, — toch reeds zoo zwak! — zichzelven verteert door naar anderen regel te willen loopen, dan de Heere er aan gaf? *O die quaestiën moeten weg*, spoedig, spoedig! *Dan* pas kunnen we onzen wederpartijder te woord staan. En met onze jeugd, in *alle* wetenschappen onderwezen, en met heel onze kerk, — *allen* meelevend! — optrekken, om nog voor Sions Koning de erve der martelaren te verdedigen.

Het persoonlijke leven komt zoo vanzelf tot zijn recht. Niet door te willen, dat de hand de voet zou zijn, maar door *het lichaam* tot zijn recht te brengen.

Komt, geeft ons dan nog plaats en oor!

Ook uw woord mits gij waarlijk ook hooren wilt.

»Nostra res" roept het ongeloof. »De zaak is *onze*". En het worstelt om volk en schepping aan zich te trekken; in alle ordeningen.

»*Nostra res*" spreke alle man en vrouw onder ons, en sluite niet deur en luiken, maar kome in het licht en in den kring, om samen te beraden van de zaak onzes Gods.

——

In den *Utrechtschen Kerkbode* bracht Ds. Klaarhamer de *benoeming van ouderlingen en diakenen* nog eens weêr ter sprake. Dit principieele en heldere stukje zal door hen, die het nog niet bereiken kon, zeker met belangstelling en met vrucht kunnen gelezen worden. Het is van dezen inhoud:

Het blijkt telkens weêr, dat het noodig is, om van tijd tot tijd eens te herhalen, hetgeen reeds was behandeld.

Zoo bleek ons dezer dagen, dat het goed zal zijn, om nog eens te wijzen op de benoeming van Ouderlingen en Diakenen.

Tot het welwezen eener openbaring van het lichaam van Christus aan de eene of andere plaats behoort, dat zij behoorlijk ingericht, geordend en geïnstitueerd zij.

Dit brengt dan weder mede, dat er Dienaren des Woords, Ouderlingen en Diakenen zijn moeten.

Dit is niet zoo door menschen bedacht, maar God stelt dat zoo voor in zijn Woord. Hij bepaalt dit zoo. Daarom moet het.

De kerk toch moet geregeerd worden, de dienst des Woords moet geschieden, de ware religie moet onderhouden, de ware leer moet haar loop hebben, de overtreders moeten op geestelijke wijze bestraft en in den toom gehouden worden, de armen en bedrukten moeten geholpen en vertroost worden, en alle dingen moeten ordelijk en sierlijk geschieden.

Al deze hoogst gewichtige zaken doet de Christus, maar Hij doet ze in zijn oneindige wijsheid en goedheid door den dienst van menschen.

Dit belieft Hem zoo.

Hij formeert zich die menschen, die Hij wil gebruiken. Hij beschikt hun de noodige *geestelijke* en *natuurlijke* gaven en bekwaamheden. Hij maakt hen tot zijn dienst gewillig.

Vervolgens roept Hij hen. Hij doet hun zijn wil verstaan, dat zij Hem dienen zullen in het bovengenoemde werk, dat Hij aan zijn kerke doet. Hij verleent hun vrijmoedigheid; Hij geeft hun het gebruik hunner gaven en bekwaamheden; Hij geeft hun plaats, om te dienen, ook in de harten der geloovigen.

Hoedanigen en welke nu die *geestelijke* en die *natuurlijke* gaven en bekwaamheden zijn, geeft de Heere duidelijk in zijn Woord te kennen.

Het is dus van den Heere, *dat* de 3 bekende diensten in zijn kerk er zijn; — *Hij* heeft bepaald, *waartoe* deze diensten moeten strekken.

Hij bepaalde, *wie* in deze diensten kan dienen; — *Hij* formeert en roept en zendt en doet dienen hen, die Hij tot dezen of dien dienst afzonderde.

Alle *eigen*dunkelijkheid en *eigen*willigheid is dus uitgesloten.

Om in deze zaken naar *eigen* dunk en wil te handelen, moet men eerst *Gods* geopenbaarden dunk en wil op zij zetten.

Niet ieder geloovige kan dus dienen, *alleen reeds omdat* hij een geloovige is. Door het geloof met Christus één plant te zijn en alzoo zijner zalving deelachtig te weezen, dit is naar 's Heeren Woord een *onmisbare* voorwaarde, om in een dezer diensten te dienen, doch bovendien zijn nu noodig de bijzondere ambtelijke gaven en bekwaamheden. Waar deze laatsten ontbreken, daar kan ook de godzaligste niet dienen in deze diensten. Hij mist in dat ontbreken zelfs het voor de *kerk geworderde bewijs*, dat de Heere hem tot dezen of dien dienst afzonderde.

Nu is er behalve de *aanwezigheid* ook nog noodig de *geoefendheid* van deze gaven en bekwaamheden.

Hoe *meer* oefening er voorafging of verkregen werd, hoe *meer bruikbaar* en geschikt tot den dienst. Hoe *minder* geoefendheid, hoe *minder* ook de bruikbaarheid en geschiktheid is.

Toch kunnen er tijden komen, dat de geoefenden ontbreken en de kerk hier of daar het met nog ongeoefenden doen moet.

Ook kan de kerk door bijkomende omstandigheden er toe geleid worden, om de geoefenden voorbij te gaan en de minder of niet geoefenden te laten dienen. Bijvoorbeeld maatschappelijke of huiselijke omstandigheden, leeftijd of lichaamszwakte van den geoefenden kunnen hiertoe noodzaken, of ook hij kan in eenige zonde gevallen zijn, of te veel vreemdeling zijn.

Doch een kennelijk *onbegaafden* hoewel overigens gelooviger Broeder te laten dienen, dat zouden wij nooit eenige kerk durven aanraden. Ons dunkt, dat is of eigenwilligheid, of een rekenen met Gods *verborgen* wil, of 't is God verzoeken. Dan kan men beter of liever, dan moet men, hoe droevig en schadelijk dit ook zij, een of anderen Dienst onbezet laten, met vertrouwmoediging voor God over dezen misstand en met een ijverig en biddend zoeken en gebruiken van de middelen, om tot geestelijke genezing of heeling of meerderen geestelijken wasdom te komen.

De vraag is nu, *welke* zijn dan die gaven en bekwaamheden?

Hierop geeft God in zijn Woord het antwoord.

En welk dit antwoord is, wat 't inhoudt, dat wordt althans in de Gereformeerde kerken, *niet* uitgemaakt door A of B of C of wie ook, maar dat hebben alle kerken saâm onderzocht en zij beantwoorden die vraag in de Belijdenis, in de Kerkenorde en in de Formulieren van bevestiging.

In deze drie geschriften kan men vinden, *wat* de onderscheidene diensten inhouden, *waartoe* zij dienen, en hiermede, alzoo door de verwijzing naar de Schrift, is tevens uitgemaakt, hoedanig de ambtsdrager moet zijn naar het gevoelen der kerken volgens Gods getuigenis.

Bij een benoeming is dus de *eerste vraag*: is deze of die Broeder kennelijk van den Heere *afgezonderd* tot den eenen of anderen dienst?

Dit is geen vraag voor den benoemde, om uit te maken, want hij benoemt niet zich zelf en beoordeelt niet zich zelf; — maar op deze vraag moet de kerk, die de benoeming doet, het antwoord geven.

Het is nog altijd de Heere, die zegt: »*zonder mij ay*". Alleen Hij zegt 't niet op *die wijze* als te Antiochie, maar Hij zegt het *door zijn geschreven Woord*. Daarin teekent Hij de geroepenen en afgezonderden voor onze oogen. Zij, die bij het licht van dat Woord dit beeld in natuurlijke en geestelijke gaven en bekwaamheden en in hun in- en uitgaan onder de Gemeente en in de wereld vertoonen, zij zijn de afgezonderden.

De *2e vraag* is dan, of er genoegzame oefening en ontwikkeling van gaven is, om de kerk in eenen of anderen dienst met vrucht te kunnen dienen?

De *3e vraag* is, of er ook redenen zijn, waarom een Broeder, al ware hij ook begaafd en geoefend beide, toch niet zou kunnen benoemd worden. Waarbij dan op de reeds boven genoemde of andere omstandigheden dient gelet te worden.

Voor den benoemde is dan de *1e vraag*, of er ook omstandigheden zijn, bij den kerkeraad, die benoemde, onbekend en die hem toch naar 's Heeren Woord onbenoembaar maken, 't zij voor een tijd of voor altijd, en hem dus vrijstellen van de opvolging der benoeming, n.l. naar 't oordeel des kerkeraads.

De *2e vraag* is dan voor hem: of hij de duidelijke en gevoelige overtuiging heeft, dat hij *door* de *wettige* benoeming der *Gemeente* kennelijk van den Heere zelf geroepen is?

Kan hij de eerste vraag dan ontkennend en de tweede vraag toestemmend beantwoorden, dan is ook voor hem de zaak beslist, en dan heeft hij vertrouwend op 's Heeren beloften te gehoorzamen gewillig en blijmoedig aan 's Heeren roeping.

Ook hier is dus weder alle *eigendunkelijkheid* en *eigenwilligheid* uitgesloten.

De vraag is nu nog, *wie* doet de benoeming?

Hierop antwoorden de Gereformeerde kerken uit Gods Woord, dat dit de kerk doet door haren kerkeraad.

Op alle geloovigen, die saâm een plaatselijke kerk vormen, ligt het »ambt der geloovigen".

Dit ambt brengt voor die geloovigen de verplichting mede, om zich ambtsdragers te kiezen, om de instrumenten te zijn, waardoor de Heere de afgezonderden roept tot hun dienst.

De Gemeente doet dit dan door den kerkeraad d. i. door haar opzieners en zoo dit werk moet geschieden daar, waar nog geen kerkeraad is, daar gaat het onder leiding van de Classe.

De kerk doet het dus door haar organen haar van den Heere gegeven, door wie al wat tot het welwezen der kerk behoort geschiedt.

Daarom bepaalt onze Kerkenorde terecht, dat de Ouderlingen en Diakenen *door* het oordeel des kerkeraads zullen verkozen worden.

Kerk en kerkeraad zijn niet *twee* lichamen maar slechts één lichaam.

Hier is wel *onderscheiding* maar niet *afscheiding*.

Als op den dag des Heeren de Gemeente saamkomt, dan is daar in 't kerkgebouw *niet* vergaderd, de Gemeente en haren kerkeraad, neen maar dan is daar niets anders dan een samenkomst der gelouvigen tot de bediening des Woords en der Sacramenten; — en als door de week in de consistoriekamer de kerkeraad saâmkomt, dan is daar niet een samenkomst zonder de Gemeente en waar de Gemeente buiten staat, neen dan is daar de Gemeente vergaderd in kerkeraad tot al, wat tot de regeering der kerk behoort.

Kerk en kerkeraad hebben dan ook volstrekt geen *onderscheiden* belangen.

Zij hebben *één* belang, gelijk zij *één* lichaam zijn.

De kerkeraad *stelt* dan ook niet de wet, maar voert uit, wat de Gemeente zich door haren Koning in zijn Woord gesteld vindt.

De Dienaren *bedienen* haar des Konings Woord en Zegelen, de Opzieners *bedienen* haar des Konings regeering.

De *Gemeente* zelve ziet daarbij toe en beoordeelt mede, of dit bedienen naar het Woord des Heeren gaat. En opdat dit nu te beter zal kunnen geschieden, daarom spreekt zij zich in haar Belijdenis en Kerkenorde en Formulieren uit over dat bedienen van Woord en Zegelen en van de Kerkregeering.

In deze stukken maakt *de gemeenschap* haar gevoelen over deze diensten kenbaar; *zij* zegt daarin, wat *zij* daarvan uit Gods Woord oordeelt, gelooft en dus belijdt. *Dit* is dus voor *de gemeenschap bindend.*

En nu kan A of B wel zijn particulier gevoelen en inzien hebben in een of andere zaak en hij kan dat ook wel uitspreken, — want het zal geen *Gereformeerde* kerk in 't hoofd komen, om de vrijheid van een Christenmensch aan andere banden te leggen, dan die Gods Woord hem aanlegt, — maar voor de *gemeenschap* en de *vergadering* der geloovigen geldt *niet zijn* oordeel of inzien, maar alleen *haar belijdenis, haar uitgedrukt* oordeel en inzicht.

Dat de Gemeente als kerkeraad door haar Opzieners saâmkomt tot al, wat tot de kerkregeering behoort, is ook uit dit werk zelf te verklaren, aangezien het hier al te maal zaken geldt, die zeer gevoegelijk in kleinen kring, maar uiterst moeielijk zoo niet onmogelijk door velen te saâm kunnen geschieden.

Ook zijn er tot dit werk, tot dezen dienst gaven en bekwaamheden noodig, die niet allen gegeven zijn. Waarbij dan nog komt, dat de kerkeraad juist door zijn diensten en eigenaardige positie een kennis van personen en zaken en toestanden *kan* hebben en *behoort* te hebben, die niet zoo bij allen kan gebonden en ook niet in alle gevallen aan allen kan medegedeeld worden.

In het benoemen van Ouderlingen en Diakenen zijn dus niet kerk en kerkeraad *twee* maar *één*. Er is maar *één* handeling, naar *één* maatstaf, naar uitwijzen van den *eenen* Koning.

Die eenheid komt óók daarin uit, dat niet tot bevestiging der benoemden wordt overgegaan voor de Gemeente bij monde van haar stemgerechtigden of op andere wijze haar goedkeuring heeft gegeven aan de benoemden.

De kerkeraad benoemt dus de Ouderlingen en Diakenen.

Hij doet dit op grond van de overtuiging, dat de Heere op de bovenbeschreven wijze hem zijn wil doet verstaan, om dezen of dien Broeder tot dezen of dien dienst af te zonderen, te roepen.

Daarna stelt hij die geroepene aan de Gemeente voor, opdat zij nu kan beoordeelen, óf er ook bezwaren zijn, aan den kerkeraad onbekend, of waarop door hem niet is gelet, waarom die benoemde niet zou kunnen dienen.

Ook bij dit beoordeelen moet dan niet gemeten worden met den maatstaf van dezen of dien, maar alleen met 't bovenbesproken gevoelen, de belijdenis *der Gemeenschap*, der Gemeente.

Want de benoemde dient niet een of enkelen of velen maar *allen*, maar *heel* de Gemeente.

Dit »voorstellen" der benoemden geschiedt ook nog hierom, omdat de Gemeente zich *gewillig* en *vrijwillig* moet kunnen stellen onder de leiding en regeering harer opzieners. Zij moet hen als Opzieners en Diakenen *ontvangen* en *aannemen*, en daartoe is noodig, dat zij geen *wettig* bezwaar kan inbrengen tegen het oordeel des kerkeraads, dat de benoemde van den Koning der kerk tot dezen dienst is afgezonderd en geroepen.

Dit laatste toch beslist voor de *Gemeente*. Want wel zijn er, die zich ambtsdragers *naar hun eigen begeerte* willen vergaderen, maar dat zijn naar Gods Woord zulken, die door 's Konings Woord niet tot gehoorzaamheid worden geleid, maar integendeel *door de waarheid geprikkeld worden* tot verzet tegen zijn *geopenbaarden* wil, soms met een zeer schoonschijnend beroep op den *verborgen* wil, dien zij seggen te kennen door bijzondere openbaring.

In geval er nu een kerk is, waarin zulks zonder hinder geschieden kan, daar stelt de kerkeraad volgens de kerkenorde onzer kerken, eer hij benoemt, aan de Gemeente een dubbelgetal voor, opdat zij door haar stemgerechtigden daaruit die Broeders aanwijze, die zij wenscht te zien benoemen.

Die aangewezenen worden dan benoemd.

Zoo is dus deze zaak in onze Gereformeerde kerken inderdaad op zeer wijze en goede manier naar des Konings Woord geregeld.

Toch is 't mogelijk, ten gevolge van het gebrek en de zonde, die ons allen aankleeft, dat er ook in de *uitvoering* gebrek wordt gezien en verschil ontstaat.

Is dit 't geval en kan dat niet door den kerkeraad verholpen of tot gewenschte oplossing gebracht worden, dan wordt daartoe de hulp der Classe ingeroepen.

Nu bestaat in enkele kerken ook wel de gewoonte, om bij dit werk aan te vangen met de Gemeente een zoogenaamd grostal te laten maken, waaruit dan 't dubbelgetal door den kerkeraad wordt gemaakt en waaruit dan na aanwijzing weder door de gemeente de Kerkeraad benoemt.

Op zich zelf is hier niets tegen en kan dit zeer goed, doch 't blijkt ook in onze dagen weder, dat deze wijze van doen slechts voor enkele tijden en plaatsen geschiktelijk en zonder schade kan gevolgd worden. De resultaten daarvan gezien en de moeielijkheden, die zich daarbij voor doen, zijn wel zoo, dat men niet lichtelijk tot invoering daarvan zal overgaan. En dit te minder, omdat de manier van handelen, die 't *eerst* in onze Kerkenorde wordt aangegeven, in 't *wezen* der zaak niets van de laatst besprokene verschilt, ook in niets minder naar Gods Woord is, stellig evenveel waarborg voor een goede keuze oplevert, en zeker eenvoudiger en sneller tot 't begeerde einde leidt.

Toch brenge men ook in dit opzicht niet zonder dringende noodzakelijkheid verandering in de tot nu gevolgde wijze van doen.

Wij meenen nu hiermede het noodigste in deze zoo gewichtige zaak te hebben besproken en althans eenigszins aan sommiger begeerte te hebben voldaan.

Zij ons woord der kerken tot zegen.

Officieele Berichten.

Met verkorting uit het Kerkblad van 28 December en 4 Januari.

Vergadering der Geref. kerken in de Classe Woerden op 11 October 1894 te Alfen.

Naar toerbeurt fungeeren de broeders Ds. v. d. Voet als praeses en Dr. A. G. Honig als scriba.

In tegenwoordigheid der deputaten Synodi, Ds Doorn en Ds Rudolph, wordt Cand. J. Salverda, ber. pred. te Zevenhoven, onderzocht.

Na gunstig praeadvies der deputaten besluit de Classe met algemeene stemmen, dezen broeder toe te laten. De praeses biedt Cand. Salverda den hartelijken gelukwensch der broederen.

Bij monde van Ds van Dijk doen de kerkvisitatoren, die de niet aan den Rijn gelegen kerken visiteerden, verslag. Het rapport wordt met dankzegging goedgekeurd na 't aanbrengen van eene kleine wijziging.

Aan de kerken van Ter Aar, Nieuwveen en Noorden wordt eene bijdrage gegeven uit de Classicale kas voor Hulpbehoevende kerken.

De praeses spreekt een zeer waardeerend woord tot Dr. Honig met 't oog op zijn a.s. vertrek naar Zeist.

Dr. Honig zegt hiervoor dank en bidt aan de broeders en aan de kerken der Classe Godes genadigen zegen toe.

Oudshoorn zal de volgende vergadering saamroepen. De korte notulen worden, gelezen en goedgekeurd.

Laat in den avond sluit de praeses deze gewichtige vergadering met dankzegging.

——

Vergadering der Classis 's Gravenhage, gehouden Dinsdag 11 December 1894.

In het Moderamen nemen zitting Ds. Doorn als praeses, Ds. Baaij als assessor, Ds. Weijers als scriba.

Naar aanleiding van het verslag aangaande den financieelen toestand van de kerk van Zegwaard, wordt besloten, deze kerk op den ouden voet steun te blijven verleenen.

Een broeder uit de Lier, die bezwaren had tegen handelingen van zijn leeraar en kerkeraad, wordt op zijn verzoek in de vergadering toegelaten. Door bemiddeling der Classe werden de gerezen moeilijkheden, op voor dien broeder bevredigende wijze, weggenomen.

In den breede wordt besproken de vraag, waarmeê de kerk van Voorburg is verschenen, of het al dan niet de roeping is eener Classe van Gereformeerde kerken, *als Classis* de zending onder Joden, Mohammedanen en Heidenen ter hand te nemen. Na toelichting van deze vraag door de voorstellende kerk, wordt van eene zijde een historische uiteenzetting gegeven van de wijze, waarop, vooral ten gevolge der vereeniging, de deputaten Synodi voor de zending in een positie zijn geraakt, die hen thans allerwegen aan critiek blootstelt, en van één andere zijde, met erkenning van het aangevoerde, een beschouwing gegeven van de wijze, waarop voor Gereformeerde beginselen de zaak der zending behoort te worden bezorgd, uitgaande van de plaatselijke kerken. Twee voorstellen worden aangenomen; één, waarbij de Classe besluit, niet te willen vooruit loopen op de voorstellen, die deputaten op de eerstvolgende Synode zullen indienen, en een ander, om een bijzondere Classicale vergadering te houden in de eerste week van Februari, (op welke tevens een paar deputaten als adviseurs zullen worden uitgenoodigd) ter bespreking der vragen, wat nu het best voor de zending te doen, en hoe zij naar Gereformeerde beginselen moet worden ter hand genomen. Tot voorbereiding worden benoemd de broeders Ds. Doorn, Ds. Sikkel, Ds. v. Lummel en Ds. Weijers.

De vergadering wordt met dankgebed door Ds. Gezelle Meerburg gesloten.

——

Vergadering van de Classis Winschoten, gehouden te Winschoten, den 13en Dec. 1894.

Naar toerbeurt is Ds. E. Prinsen praeses. Ds. J. Kool neemt voor deze vergadering 't scribaat waar.

Ook zijn ter Classe de B. B. deputaten ad exam. perempt. D. D. T. Bos, H. Hummelen, G. Goerds en J. Buikema, alsmede br. J. A. Verburg beroepen pred. van Bellingwolde, die door de Classis zal worden geëxamineerd.

De vereischte stukken ter toelating zijn aanwezig en worden in orde bevonden.

Nadat de examinandus zijn voorstel gedaan had over 1 Cor. 1 : 9, wordt hij in de verschillende vakken onderzocht.

Na gunstig praeadvies der deputaten besluit de Classis met algemeene stemmen br. A. Verburg toe te laten tot den dienst des Woords en de Sacramenten. Br. Verburg wordt door den praeses met den uitslag bekend gemaakt en hartelijk geluk gewenscht.

De instructie van de kerk van Winschoten, den vorigen keer niet afgehandeld, komt nu weer ter tafel.

Nadat vele Classis-leden en ook een paar B.B. diakenen van Winschoten, tot de Classis toegelaten, 't woord hebben gevoerd, wordt ten slotte aangenomen, dat de diakenen de vraag aldus hebben te stellen: hoe moet de laatste zinsnede van art. 38 D. K. O. »tot den kerkeraad mogen genomen worden", óf naar een enkel geval of voortdurend, opgevat worden? Zoo deze vraag niet door den kerkeraad van Winschoten en daarna niet door de Classis kan beantwoord worden, worde zij doorgezonden naar de e. k. Provinciale Synode.

Ten laatste wordt besloten den tweeden Donderdag in Maart D. V. te vergaderen en vervolgens om de drie maanden.

Nadat overeenkomstig art. 41 D. K. O. door den praeses nog eenige vragen gedaan zijn, wordt deze vergadering op de gebruikelijke wijze gesloten door Ds. J. A. Bult.

Buitenland.

Duitschland. Strijd tegen de professoren der Bonnsche Universiteit.

In de »Duitsche Evangelische bladen" heeft ook de hoogleeraar Beyschlag te Halle zich doen hooren over den strijd, die ontstaan is door het optreden tegen de hoogleeraren te Bonn. De professoren der theologische faculteit te Bonn hebben zich in hunne colleges als geavanceerde voorstanders der Ritschliaansche school doen kennen, en stonden daarom bloot aan scherpe aanvallen van hen, die de belijdenis der Evangelische kerk door de Ritschlianen ondermijnd achten. Wel is waar hebben de aangevallenen te kennen gegeven, dat zij de verslagen, die van hunne voordrachten gegeven werden, niet voor de uitdrukking van hun gevoelen wilden aangezien hebben, te kennen gevende, dat zij alleen verantwoordelijk zijn voor hetgeen zij in druk uitgeven; men begrijpt echter, dat dit maar een uitvlucht is.

Doch nu beweert Prof. Beyschlag, dat het in deze eeuw slechts éénmaal is vourgekomen, dat men hoogleeraren is gaan aanklagen wegens uitingen, die zij op hunne katheders deden hooren, namelijk toen men tegen de hoogleeraren Gesenius en Wegscheider optrad. Neander heeft zich toen van de *Hengstenbergsche Kirchenzeitung* losgemaakt, ofschoon hij niet tot de geestverwanten van Gesenius en Wegscheider te rekenen is, en zij, die de aanklacht tegen deze hoogleeraren indienden, werden door alle weldenkende menschen hun leven lang voor geschandvlekt gehouden.

De *Kreuzzeitung* toont echter aan, dat de hoogleeraar Beyschlag niet behoorlijk is ingelicht. De rationalistische hoogleeraar Paulus te Heidelberg, liet in 1841 en '42 de voorlezingen van den hoogleeraar Schelling op zijn kosten opschrijven, om eenige jaren later een geschrift in het licht te geven, over het verderfelijke van de Schellingsche wijsbegeerte. Ook kwam men daarna op, tegen hetgeen professor Augusti te Bonn en wat de hoogleeraar Krafft te Erlangen op hunne katheders geleerd hadden. Ook is het niet waar, dat alle weldenkenden Hengstenberg, na zijn aanval op Gesenius en Wegscheider, alleen hebben laten staan. Want rondom Hengstenberg hebben zich mannen geschaard als Goszner, Theremin, Claus Harms, Sartorius, Schmieder, Augusti, E. W. Krummacher, Heubner, baron Kottwitz, Friedrich Perther, namen, die nog heden ten dage een goeden klank hebben.

Prof. Beyschlag is iemand, die tot de z.g. middenpartij behoort. En gelijk ten onzent de Groningers of Evangelischen, gelijk zij zich liefst noemen, als het er op aan komt, steeds aan de zijde der modernen gaan staan, zoo is het ook in Duitschland.

Eenigen tijd geleden werd er bij gelegenheid van de wijding eener kerk te Keulen een diner gegeven, waarbij ook de president van den opperkerkeraad, Dr. Barkhousen, aanzat. Toen er een heildronk gewijd werd aan de hoogleeraren te Bonn, heeft de president van den opperkerkeraad, volgens het bericht in sommige bladen, ook daarmede ingestemd. Volgens een tegenbericht in de *Reichsbote*, heeft Dr. Barkhousen zich volstrekt niet homogeen met de Bonner professoren verklaard, en bleef hij zelfs, bij wijze van demonstratie, bij de toast op de professoren zitten. Met niemand klonk hij en met niemand sprak hij over den strijd, die de gemoederen zoozeer in beweging brengt. Een heer die er over wilde beginnen, scheepte hij af met de opmerking, dat het hem leed deed, dat in de Evangelische kerk deze strijd was uitgebarsten, nadat het werk des vredes, n.l. de agende, tot stand gekomen was.

Het zou te bejammeren zijn, indien dit bericht der *Reichsbote*, een antirevolutionair orgaan, moest tegengesproken worden. Indien de voorzitter van den opperkerkeraad zich uitliet gelijk de *Kölnische Zeitung* het beweert, is er weinig hoop, dat dit lichaam zich schrap zal zetten tegen de machten des ongeloofs, die in de Evangelische kerk in den laatsten tijd zich helaas zoo krachtig ontwikkelden.

Rusland. Maatregelen tegen de »Stundisten".

De Russische bladen hebben het voortdurend druk over de secte der Stundisten. In de *Graftd* stond dezer dagen het volgende:

»Reeds herhaaldelijk verzochten de aanhangers van de secte der Stundisten, dat zij dezelfde voorrechten bij de uitoefening van hunne goedsdienstplichten zouden genieten, als aan de buitenlandsche Baptisten in Rusland te beurt valt. Natuurlijk werd aan deze verzoekschriften geen gevolg gegeven, want de mogelijkheid van een afval der orthodoxe kerk mag niet ondersteld worden. De secte der Stundisten kan vooral op geen gunsten rekenen, daar het uit een gedetailleerd, door den minister van binnenlandsche zaken ingesteld onderzoek gebleken is, dat deze secte tot de allergevaarlijkste behoort, en zich kenmerkt door een communistisch streven. Daardoor is het ook te verklaren, dat in het gouvernement Kieuw het bijwonen van de bedestonden der Stundisten verboden is en zij, die dit verbod overtreden, met eene geldboete van 50 roebels of eene gevangenis van twee weken worden gestraft."

Van andere zijde bericht men:

»De oudste (de eerste overheidspersoon) van de gemeente Ostrow heeft sedert eenigen tijd den onder hem staanden dorps-ambtenaren bevolen, de Stundisten te bekeeren. De volgende maatregelen moeten daarvoor genomen: de Stundisten worden naar de plaats gebracht waar de Grieksch-orthodoxe kerk godsdienstoefening houdt, en na eene vermaning te hebben aangehoord, binnen de kerk gevoerd. In de kerk moeten de Stundisten een kruis maken, bidden en zich in één woord zoo gedragen als een der Grieksch-orthodoxe Christenen. Het is niet bekend of dit bevel van den oudste der gemeente in de dorpen opgevolgd werd; in één dorp geschiedde dit niet. Dit gaf aan de pope der gemeente aanleiding om bij de bevoegde macht te klagen over het niet naleven van het bevel van den oudste. Maar de bevoegde autoriteit was van oordeel, dat de beschikking van den oudste der gemeente het karakter droeg van een ambtsvergrijp, met name eene overschrijding van bevoegdheid, en de zaak eindigde er mede, dat de gemeente-oudste drie dagen in de gevangenis ging. De bekeering der Stundisten was dus niet geheel gelukt."

Over de middelen welke aangewend worden, om de ontwikkeling der secten in Rusland tegen te gaan, geven sommige organen der residentie inlichting. Zoo is in de *Russk. Schin* te lezen, dat de bisschop van Poltowa in een schrijven aan de Mokarjewsche broederschap er op gewezen heeft, hoe in zijn eparchie in den laatsten tijd herhaaldelijk gevallen van afval van de staatskerk zijn voorgekomen, waardoor velen zich van haar afwendden. De afvalligen waren ijverig in de weer met het fanatisme en de eigenzinnigheid die hun eigen is, de orthodoxe kerk in de oogen der bevolking verachtelijk te maken. Nu wordt bovengenoemde broederschap uitgenoodigd, om deel te gaan nemen in den strijd tegen het Stundisme en middelen te beramen, om de bevolking tegen de ketterische dooleer te beveiligen.

Volgens mededeelingen van een ander blad, heeft de raad der broederschap erkend, dat de strijd tegen de Stundisten alleen kon gevoerd worden door ervaren priesters, die met de Stundisten nauwkeurig bekend zijn. Daarom besloot de raad zich te wenden tot den bisschop van Poltowa, met verzoek, den directeur van het seminarium voor geestelijken op te dragen, elk jaar twee der beste leerlingen van het seminarium, die hunne studiën volbracht hebben, ter beschikking van de broederschap te stellen, opdat dezen door den priester Olschenski theoretisch en practisch tot den strijd tegen het Stundisme met goed gevolg zouden gevormd worden. De op die wijze gevormde candidaten zou men dan bij voorkeur plaatsen in gemeenten, waar de besmetting van het Stundisme het sterkst is. Ook is het nu reeds noodzakelijk, die priesters, in wier kerspelen het Stundisme wortel geschoten heeft, hulp te verleenen. Daarom is het aan te bevelen de geestelijken, die veel met het Stundisme te doen hebben, in een buitengewone vergadering saam te roepen, welke vergadering moet gepresideerd worden door een man, die van het Stundisme op de hoogte is.

Ook in andere bladen spreekt men het uit dat het peil van de geestelijkheid der Grieksche orthodoxie moet verhoogd worden, wil zij tegen het Stundisme opgewassen zijn. Men begint te gevoelen, dat men met geweld tegen de uitbreiding der secten niets uitricht; of meerdere